



**Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni
Præsertim Augustini, Et Thomæ Aquinatis**

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Externis Regulis Amoris Et Morum, Legibus Utique, ac Præceptis
Virtutum Theologicarum, & Cardinalium, necnon Decalogi & Ecclesiae -
Libros Vndecim Complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput CII. Restitutionis definitio, & discrimen à solutione & satisfactione.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73203](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73203)

tum transeamus. Injustitia itaque injuria, est voluntaria juris alieni violatio. Dico voluntaria: quia si quis inadvertenter, ac prae intentionem, jus alterius laedat, injustum quidem facit, sed non injustitiam seu injuriam, proprie & formaliter loquendo. Unde Philosophus 3. Ethic. 9. distinguit inter agere injustum, & agere injuste: injustum namque injuste non fit, nisi à volente, saltem indirecte & interpretative, juxta illud S. Thomae 2. 2. q. 59. a. 3. *Injustum per se, & formaliter nemo potest facere, nisi volens; nec injuste facere censetur, nisi qui facit injustum formaliter, non materialiter praecise.*

CAPUT CI.

Scienti, & invalidè consentienti, id est juri suo cedere non valenti, fieri potest injuria; scilicet, si juri suo cedere validè possit.

1007 **P**robatur prima pars, quia invalidus consensus, sive invalida cessio juris, perinde est ac consensus nullus, cessio nulla; & qui taliter consentit ac cedit, perinde est, moraliter loquendo, ac si non consentiret, nec cederet. Talis proinde verè retinet justitiam. Qui ergo contra illud voluntariè facit, est formaliter injustus, & formaliter injuriosus. Unde merito ab Innocentio XI. damnata est propositio ista: *Copula cum conjugata, consentiente marito, non est adulterium; adeoque sufficit in confessione dicere, se esse fornicatum.* Non esset verò adulterium, si non foret injuriosa marito; idè verò est injuriosa marito: quia contra jus matrimoniale, sive contra fidem conjugalem, cui maritus validè cedere non potest, nec eam remittere, magis quàm matrimonium dissolvere.

1008 **O**bjicies 1^o. injuria hoc est in moralibus, quod violentia in physicis. Atqui violentia non fit, nisi subiecto physicè reluctanti: ergo nec injuria fit, nisi subiecto moraliter reluctanti, seu contrariam habenti voluntatem.

Respondet, majorem non esse veram de quacumque injuria, sed de sola injuria strictius accepta pro morali violentia.

1009 **O**bjicies 2^o. injuria alicui inferitur, dum jus ipsius violatur; sed non violatur jus consentientis: cum hoc ipso quo consentit, cedit juri suo.

Respondet, jus consentientis violari, dum invalidè illi cedit: èd quòd cessio invalida perinde sit ac non cessio.

1010 **O**bjicies 3^o. si nulla foret voluntas, quæ violatur, nulla foret injuria (utpote quæ inferri nequit subiecto voluntatem non habenti, v. g. bruto) atqui dum voluntas consentit, nulla est voluntas quæ violatur.

Nego subsumptum: quia voluntas invalidè consentiens, moraliter perinde est ac voluntas non consentiens.

1011 **O**bjicies 4^o. si volenti injuria fieri pos-

set, maximè dum uxor corporis sui usum concedit alieno, consentiente marito. At nulla tunc marito fit injuria; aliàs ipsi deberetur injuriæ reparatio.

Respondet, injuriæ reparationem tunc debitam esse marito; quantum est ex natura adulterii; adulterum tamen & adulteram ab ea per accidens excusari, ex condonatione mariti: qui licèt jus ad fidem conjugalem abdicare non possit, injuriam contra jus illud factam condonare potest.

CAPUT CII.

Restitutionis definitio, & discrimen à solutione & satisfactione.

Duplex est præceptum justitiæ. Primum, non inferendi injuriam; alterum, eam, si illata fuerit, reparandi per restitutionem, quæ est reparatio juris violati. Quod tunc reparatur, dum ille, cujus jus est violatum, in pristinum statum restituitur. Verùm quia restitutio non semper supponit juris alieni violationem, restitutio meliùs definitur, actus justitiæ commutativæ, quo alteri redditur res sua, in se scilicet si extet, vel in æquivalenti, si non extet, sed per incendium, vel aliam damnificationem destructa sit. Restituere namque (ut S. Thomas ait q. 62. a. 1.) *nihil aliud esse videtur, quam iterato aliquem statuere in possessionem, vel dominium rei suæ. Et ita in restitutione attenditur æqualitas justitiæ secundùm recompensationem rei ad rem, quod pertinet ad justitiæ commutativam. Et idè restitutio est actus commutativa justitiæ, quando scilicet res unius ab alio habetur, vel per voluntatem ejus, sicut in mutuo, vel deposito; vel contra voluntatem ejus, sicut in rapina, vel furto.*

Restitutio differt à solutione & satisfactione. A solutione quidem, quòd restitutio supponat, rem restituendam antè fuisse in potestate alterius; solutio verò est præstatio rei, quæ nondum fuit in potestate ejus, cui solvitur. A satisfactione verò differt 1^o. quòd hæc generaliter fit magis latè patens, quàm restitutio: omnis quippe restitutio est satisfactio; non econtrà: quia solvens pretium equi, quem emit, satisfacere dicitur, non restituere. 2^o. quia, ut S. Thomas ait in 4. dist. 15. q. 1. a. 5. *quæstionc. 1. restitutio est reparatio inæqualitatis existentis in rebus; reparatio autem inæqualitatis existentis in actionibus & passionibus, satisfactio nominatur.* Et idè satisfactio proprie respicit personam, cui satisfit, præstando quod satis est, etsi non ad æqualitatem debiti. Deo namque satisfacimus pro peccatis nos humiliando, etsi non ad æqualitatem debiti pro peccatis nostris: hoc enim non possumus. Restitutio autem respicit rem ab alio acceptam, ipsique in se, vel in æquivalente restituendam. Denique satisfactio propriùssimè

accepta consistit in compensatione injuriæ personalis; injuriam proinde supponit, non restitutio, quæ propterea aliquando est sine satisfactione taliter accepta, ut cum quis mutuum reddit.

CAPUT CIII.

Restitutio ad salutem necessaria est necessitate præcepti, non medii.

1014 **I**Ta communiter omnes cum S. Augustino relato can. 1. 14. q. 6. dicente: *Si res aliena, cum reddi potest, non redditur, non agitur penitentia, sed fingitur. Si autem veraciter agitur, non dimittitur peccatum, nisi restituatur ablatum. Sed, ut dixi, cum restitui potest: si enim non habet unde restituat, huic certe non possumus dicere, redde quod abstulisti.* Et S. Gregorio relato can. falsas de pœnit. dist. 6. *Qui bona alterius injuste detinet, agnoscat se veram penitentiam non posse peragere, per quam ad æternam vitam pervenire valeat, nisi bona, qua injuste abstulit, restituat.* Similia habet S. Bernardus epist. 77.

1015 Probatum itaque assertio nostra 1.º ex Ezech. 13. ubi impio vita quidem promittitur æterna, sed sub hac conditione, si egerit penitentiam, & pignus restituerit, rapinamque reddiderit. 2.º ex Augustino proximè relato. 3.º ratione: quia non restituere, dum restitui potest, est furtum continuare: non enim multum interest, quoad forum anime, injuste detinere, & invadere alienum. cap. sapere de restit. spoliat. ubi Glossa: *Pro eodem reputant jura, auferre, & detinere injuste.* 4.º cum conservare justitiam sit de necessitate salutis (ait S. Thomas q. 62. a. 2.) consequens est, quod restituere id quod injuste ablatum est alicui, sit de necessitate salutis.

1016 Non est tamen de necessitate medii: quia illud est necessarium necessitate medii, quo, etiam inculpabiliter omisso, non potest obtineri salus. Atqui salus obtineri potest omisa inculpabiliter restitutione, ut constat ex Augustino relato.

1017 Nec dicas, plures defunctorum animas detineri in Purgatorio, donec restitutio ab hæredibus facta sit: eò quòd à peccato aliter liberari nequeant, ut colligitur ex cap. 5. de raptoribus, ubi hæredes defuncti restituere jubentur, ut sic à peccato valeat liberari.

Ad hoc namque dicendum, errorem esse insipientium, defuncti animam in Purgatorio tamdiu detineri, cæloque excludi, quamdiu ab hæredibus non restituitur id quod injuste abstulit, & non potuit, vel oblitus fuit restituere. Neque hoc colligitur ex capite illo 1. Tum quia alia editio pro ly valeat, habet valeant. Tum quia si legendum valeat, ly à peccato, juxta usitatum Ecclesiæ, & sanctorum Patrum loquendi modum, ibi sumitur pro eo ac si diceretur, à pena peccati; à qua pœna defunctorum animæ subinde liberantur per restitutiones ab

hæredibus factas, tamquam opera pro ipsis satisfactoria; quæ satisfactione privata, diutius subinde in pœnis detinentur. Et idèò vivis in eo negligentibus subinde apparentes, dicunt à Purgatorio se non liberandas, nisi fiat restitutio, per quam fruantur beneficio præfatæ satisfactionis.

CAPUT CIV.

Quilibet injustus aliena rei detinetur, vel damnificator, eam tenetur statim restituere, si potest, vel petere dilationem ab eo cujus rem detinet, vel quem damnificavit.

1018 **I**Ta sanctus Thomas q. 62. a. 8. Quia (inquit.) sicut accipere rem alienam, est peccatum contra justitiam; ita etiam detinere eam: quia per hoc quòd aliquis detinet rem alienam invito domino, impedit eam ab usu rei suæ; & sic ei facit injuriam. Manifestum est autem, quòd nec modicum tempus licet in peccato morari, sed quilibet tenetur peccatum statim deserere, secundum illud Eccles. 21. *Quasi à facie colubri fuge peccatum.* Et idèò quilibet tenetur statim restituere, si potest, vel petere dilationem ab eo qui habet usum rei concedere.

Idque confirmat in argum. sed contra: quia eadem ratio esse videtur in omnibus quæ sunt restituenda. Sed ille qui conducit opera mercenarii, non potest differre restitutionem, ut patet per illud quod habetur Levit. 19. *Non morabitur opus mercenarii tui apud te usque mane.* Ergo neque in aliis restitutionibus faciendis potest fieri dilatio, sed statim restituere oportet.

Objicit sibi sanctus Doctor 1.º præceptum restitutionis esse affirmativum. Ergo non obligat ad statim.

Respondet, quòd præceptum de restitutione facienda, quamvis secundum formam sit affirmativum (pro quanto scilicet fieri jubet restitutionem rei alienæ) implicat tamen in se negativum præceptum, quo prohibemur rem alterius detinere, fundaturque in negativo isto: *non furtum facies.*

Objicit 2.º. quandoque aliquis non potest statim restituere; nullus autem tenetur ad impossibile.

Respondet, quòd quando non potest statim restituere, ipsa impotens absolvit eum ab instanti restitutione facienda; sicut etiam totaliter à restitutione absolvitur, si omnino sit impotens. Debet tamen remissionem, vel dilationem petere ab eo cui debet, aut per se, aut per alium.

Ex his facile colligas (inquit Soto lib. 4. de just. q. 7. a. 4.) in quam aperto versentur periculo, imò in quam manifesto jaaceant peccato; qui restitutionem usque ad mortis articulum procrastinant. Imprimis enim certum est, quòd quicumque pro aperto habet, se are gravari alieno, & non habet propositum restituendi ante mortem, licet